

Lausunnon antaja: Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry (FIFUR)
Lausuntopyyntö: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 22.5.2025
Lausunnon aihe: Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi turkiseläinten hyvinvoinnista (VN/14432/2025-MMM-5)

FIFUR kiittää mahdollisuudesta saada tulla kuulluksi turkiseläinten hyvinvointiin liittyvän asetuksen valmistelussa.

Eläinten hyvinvointilain valmistuttua eläinkohtaiset asetukset päivitetään. FIFUR pitää tärkeänä, että asetus turkiseläinten hyvinvoinnista uudistetaan. Turkiseläinasetuksella parannetaan entisestään turkiseläinten hyvinvointia ja samalla taataan yrittäjille työrauha ja ennustettava lainsäädäntöympäristö pitkälle tulevaisuuteen. Turkiselinkeino on osa suomalaista alkutuotantoa ja maaseutua, ja sillä on suuri aluetaloudellinen merkitys.

Lausunnon alussa nostamme esille yleisiä elinkeinoomme liittyviä asioita ja loppuun on koottu yksityiskohtaisempia huomioita asetusluonnoksen eri kohtiin.

On hyvä, että uusi turkiseläinasetus vastaa myös Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA:n turkiseläinraportissaan esille tuomiin kysymyksiin esimerkiksi tilavaatimusten ja virikkeiden osalta.

Asetusluonnoksen tilavaatimukset lisäävät turkiseläinten kasvatustiloja minkeillä vähintään 41 % ja ketuilla ja suomensupeilla vähintään 50 % (kasvatuskauden eri vaiheissa lisätilaa on myös enemmän).

Asetusluonnoksen vaatimukset (lisätilavaatimukset, virikkeet jne.) **edellyttävät Luonnonvarakeskuksen tekemän taustamuistion mukaan turkiselinkeinolta siirtymäaikojen puitteissa noin 356 miljoonan euron kustannuksia**, mikä on merkittävä panostus eläinten hyvinvointiin.

On huomattava, että turkiselinkeino on täysin markkinaehtoinen toimiala, eikä ole tuotantotukien piirissä. Myöskään maatalouden investointitukisäädöksissä ei ole tällä hetkellä tukimahdollisuuksia turkiseläintilojen rakentamisinvestointeihin (pois lukien pienet bioturvainvestoinnit, käytännössä lintuverkot) ja lisärakentamisen kustannukset tulevat nykyisäädösten mukaan täysin yritysten maksettaviksi. Samaan aikaan turkiselinkeino työllistää merkittävästi maaseutu- ja muuttotappiokunnissa ja tuo suomalaiseen yhteiskuntaan merkittävää vientituloa ja verokertymää.

Siirtymäajat ovat perusteltuja ja vertailukelpoisia

Siirtymäaikojen pituuksista eri tuotantoeläinlajeilla on ollut viime aikoina julkista keskustelua. FIFUR painottaa, että turkisasetusluonnoksessa esitetyt siirtymäajat 3-15 vuoden välillä ovat perusteltuja eläinten hyvinvoinnin takaamiseksi rakennus- ja muutostöiden aikana. Asetusluonnoksen siirtymäajat ovat vertailukelpoisia muille tuotantoeläinlajeille viime vuosina säädettyjen asetusten kanssa.

Ensinnäkin meluavia rakennustöitä voidaan tehdä turkistiloilla vain noin kolme kuukautta vuodessa (ei-yhtäjaksoisesti) ilman pentueiden tai kantavien emojen häiritsemistä. Eläinten hyvinvointilain mukaisesti ylimääräisiä eläinten kiinniottoja ja siirtoja on vältettävä, sillä ne aiheuttavat stressiä eläimille. Siksi lisärakentaminen vaatii tarkkaa aikataulutusta ja tilojen uudelleen rakentaminen jaksottuu aina monelle vuodelle.

Toiseksi turkistiloilla tarvittavat rakennustarvikkeet ovat monelta osin erityistilaustavaraa, joiden saatavuus on rajallista, ja tämä vaikuttaa rakentamisnopeuteen. FIFUR toteaa, että vaikka yli 350 miljoonan euron kustannuslaskelmat ovat perustellut ja oikeansuuntaiset, rakentamis- ja tonttimaakustannuksiin ja lupaprosesseihin liittyy epävarmuuksia (ml. pitkät käsittelyajat), ja yleensä kustannukset nousevat suunnitelmatasolta.

Yleistä eläinten hyvinvoinnin kehittamisestä

FIFUR pitää tärkeänä, että asetusluonnoksen mukaisesti turkiseläinten kasvatustiloja kasvatetaan merkittävästi ja uusilla virikkeillä lisätään entisestään eläinten hyvinvointia. FIFUR painottaa, että eläintilojen ja virikkeiden muutosten vaikutus on aina myös tutkittava riittävän pitkissä tieteellisissä tutkimuksissa. Julkisessa keskustelussa on tuotu esiin myös kettujen ja suomensupien maapohjakasvatus/kaivamismahdollisuus ja minkkien uimismahdollisuus. Näitä asetusluonnoksessa ei ole erikseen mainittu, mutta otamme niihin tässä lyhyesti kantaa. FIFURin näkemyksen ja tutkimustiedon mukaan maapohja tai uimismahdollisuus eivät tue turkistuoeläinten hyvinvoinnin systemaattista kehittämistä. Turkisala on teettänyt molemmista aiheista yhteistyössä eri tutkimusorganisaatioiden kanssa yliopistotason tutkimusta viimeisten vuosikymmenien aikaan eri maissa. Maapohjakasvatukseen liittyy eläinten hyvinvointia merkittävästi heikentävä tauti- ja loisriski. Eläinten hyvinvoinnin parantamisen vuoksi kettujen ja suomensupien maapohjakasvatuksesta siirryttiin varjotaloihin jo 1950-60-luvuilla. Myös minkkien uimismahdollisuutta on tutkittu kansainvälisesti paljon. Minkillä uiminen ei ole todettu olevan olennainen käyttäytymistarve. Säännöllisesti vaihdettavaankin, mutta seisovaan uimaveteen liittyy myös eläintautiriskien leviäminen. Myös Suomen ilmasto tekisi ympärivuotisen, sulan uimaveden tarjoamisen käytännössä mahdottomaksi. Minkkien hyvinvointia voidaan parantaa muilla virikkeillä kestävästi ja tautiriskejä minimoiden.

EU:n tunnustama eläinten hyvinvointiohjelma ja jäljitettävyyys

FIFUR muistuttaa, että turkiseläinten hyvinvoinnin kehittämiseksi kaikissa Euroopan unionin tuottajamaissa on rakennettu ja otettu käyttöön WelFur-hyvinvointimittaristo ja -sertifikaatti 2015-2019. Euroopan komissio tunnusti WelFurin vuonna 2019 ensimmäisenä tuotantoeläinten hyvinvointia koskevana ohjelmana, joka esiteltiin komission tietokannassa. WelFur-järjestelmä on komission tunnustama eläinten hyvinvointijärjestelmä. WelFur on rakennettu yhteistyössä Fur Europan ja 7 eurooppalaisen yliopiston ja tutkimuslaitoksen asiantuntijoiden kanssa ja järjestelmää kehitetään edelleen yli lainsäädännön vaatimusten.

Lisäksi turkisala on edelläkävijänä rakentanut toimivat jäljitettävyysohjelmat (Saga Trac) sertifioituille turkisnahkoille tilalta valmiiseen pukineeseen kauppaan asti vastaten jo ennakkoon EU:n säädöshankkeisiin pukinemateriaalien alkuperän ja toimitusketjun jäljitettävyydestä. Jokainen pukineessa käytetty nahka pystytään jäljittämään tilatasolle asti.

Uutta turkiseläinasetusta on nyt valmisteltu peräti neljän Suomen hallituskauden aikana ja sen valmistelu ja voimaantulo on viivästynyt turkisalasta riippumattomista syistä.

FIFUR toivoo, että esitetty turkisasetus etenisi ripeästi lausuntovaiheen jälkeen hyväksyntään ja tulisi voimaan 2026 alusta, jotta yrittäjät pääsevät valmistelemaan asetuksen mukanaan tuomia muutoksia.

Seuraavassa käymme läpi asetusluonnoksen pykäläkohtaisia huomioitamme.

Pykäläkohtaiset kommentit

- 2 § Määritelmät

FIFUR kannattaa ehdotettua turkiseläinten iän määrittämistä, joka tekee käytännön tulkinnoista selkeämpiä.

- 6 § Ruokinta ja juotto

FIFUR kannattaa supikoiran (suomensupin) talviunen mahdollistamista sallimalla paastotuksen talviunen aikana.

- 9 § Turkistilan yleiset vaatimukset

FIFUR kannattaa asetusluonnoksessa esitetyn varautumissuunnitelman lisäämistä asetukseen. Tämä tukee FIFURin laatujärjestelmän sertifiointivaatimuksia pelastussuunnitelmasta ja varautumisesta poikkeusoloihin.

- 10 § Turkistilan aitaaminen

FIFUR kannattaa asetusluonnoksen vaatimusta turkistilan aitaamisesta sekä aidalle asetettavista vaatimuksista. On tärkeää, että aitaamiselle annetaan riittävän pitkä siirtymäaika, koska rakennusaika aidan toteuttamiseksi vuodessa on rajallinen. Talviroidun aikana aitojen rakentaminen on mahdotonta. Eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää huomioida turkiseläinten tiineys- ja penikointiaika sekä imetysaika. Tällöin on syytä välttää melua aiheuttavia toimenpiteitä tilalla.

- 15 § Siirtymäsäädökset

FIFUR katsoo, että asetusluonnoksessa esitetyt siirtymäajat ovat tarkoituksenmukaisia. Erimittaiset siirtymäajat jaksottavat ja mahdollistavat uudistustöitä tilalla.

Siirtymäaikojen pituutta puoltavat tilan rakenteiden uusimiseen vaadittavan vuosittaisen rakennusajan lyhyt aika johtuen edellä mainituista perusteluista. Lisäksi uudistusten suuret kokonaiskustannukset (yli 350 M€) tulee jaksottaa.

- **Vuonna 2029:** kustannukset minkin ylimääräiselle juomalaitteelle imetysaikana on noin 1,5 M€ (5,90 € per juottolaite x 250 000 naarasta, ei sisällä asennustöitä). Tätä kustannusta ei ole eritelty taustamuistiossa.
- **Vuonna 2030:** kustannukset lämpöjuoton rakentamisesta siitoseläimille. Kustannukset on arvioitu olevan noin 24 € per kettu/suomensupisiitoseläin ja noin 14 €/minkkihiitoseläin. Tämä tarkoittaisi yhteensä noin 9,3 M€ investointeja Suomen normaalituotannon puitteissa olevalle siitoseläinmäärälle.
- **Vuonna 2031:** kustannuksia ketun, minkin ja suomensupin hyllyille on haastavaa arvioida, koska nykyinen hyllytilanne ei ole kaikkien tilojen osalta tilastoitu. Kuitenkin yhden kettu-/suomensupihyllyn hinta (ilman asennustöitä) on noin 5 €. Minkkihyllyjen hinta on noin 2 €/kpl, ja näitä ei tiloilla juurikaan ole. Minkkihyllyjen tarve normaalituotannolle on noin 750 000 kpl (siitoseläimet 250 000 kpl ja tuotantopolvelle 500 000 kpl). Minkin hyllyn hinta on noin 2 € ilman asennustöitä, mikä tarkoittaa noin 1,5 M€ kustannusta. Minkkihyllyt joudutaan suunnittelemaan ja asentamaan tiloille kokonaan uudelleen. Kettujen ja suomensupien osalta joudutaan asentamaan kasvatustilaan toinen hylly.
- Hintaa ketun vetäytymistilalle ei ole arvioitu. Kuitenkin sen voisi asennustöineen arvioida maksavan noin 10 €/kpl. Näitä tarvitaan noin 250 000 kpl, mikä toisi noin 2,5 M€ kustannukset. Kettujen vetäytymistilan toimivuus ja toteutus on tutkittava ja tähän tulee myös varata riittävästi aikaa ja resursseja.
- Vuonna 2036 kustannukset aitaamisesta 8 M€. Lisäksi aikuisten siitosminkkien häkkiuudistukset astuvat voimaan astuvat voimaan asetuksen mukaan vuonna 2036 ja tämä on noin 6 M€ investointi. Tämä tarkoittaa sitä, että vuonna 2036 investoinnit ovat kokonaisuudessaan noin 14 M€.
- Euroopan komission päätös amerikan minkin vieraslajilistaamisesta (IAS) ja minkkien kasvatukseen kansallisesti haettava poikkeuslupa tarkoittaa minkkitilojen aitaamista todennäköisesti kahden vuoden siirtymäajan puitteissa, mikä aikaistaa kustannuksia merkittävästi.
- Vuonna 2041: kustannukset on arvioitu 214 M€ vanhojen talojen muuntamiseen ja 133 M€ uudisrakentamiseen.

- Turkistilan on otettava käyttöön tai ostettava lisää maata, jotta tuotanto voidaan pitää ennallaan. Pelkästään uudismaan hankinnan osalta kustannukset ovat vähintään 1,5 M€. Lisäksi tulevat rakentamiseen ja luvittamiseen tarvittavat kustannukset. Suomensupille ja ketulle tarvitaan häkkimuutosten myötä lisää maapohjaa/tonttitilaa 40 % ja minkille 33 %.
- Lisätilavaatimukset eläimille tarkoittavat merkittäviä investointeja. Pelkästään uusien varjotalojen rakennuskustannus karkeasti laskettuna on:

○ Minkki 45 km lisää varjotaloa				
Minkki 45 000 m	*	529,31	€	23 818 950,00 €
○ Kettu 224 km lisää varjotaloa				
Kettu 224 000 m	*	443,63	€	99 373 120,00 €
○ Suomensupi 21,5 km lisää varjotaloa				
Suomensupi 21 500 m	*	443,63	€	9 538 045,00 €
- **YHTEENSÄ 290,5 km lisää varjotaloa** **132 730 115,00 €**

- Lisäksi tiloilla on lainsäädännön hitaan valmistelun takia vuosien varrella kasvanutta korjaus- ja rakentamisvelkaa. Uuden asetuksen valmisteluajana tuottajat eivät ole voineet tehdä investointeja lainsäädännön viivästymisen ja tiedonpuutteen vuoksi.
- Turkiselinkeinosta johtumattomista syistä asetusta on valmisteltu 13 vuoden ajan. Investointipaine on mittava, kaikkiaan yli 370 miljoonaa euroa. Toimiala on täysin markkinaehtoinen eikä ole investointitukien piirissä (myös pankkien rahoitus kaikille alkutuotannon aloille on kiristynyt). Tästä syystä siirtymäaikojen on oltava mahdollisuuksien rajoissa toteuttaa investoinnit yrittäjille.
- On merkille pantavaa, että mikäli tila peruskorjataan, tai rakennetaan kokonaan uusia varjotaloja, rakentaminen toteutetaan uusien vaatimuksien mukaan. Osa toteutuu jo ennen siirtymäaikoja. Minkin kasvatuksen IAS-päätös ja poikkeusluvan haku tuo tullessaan minkkitilojen aitaamisen todennäköisesti vuoteen 2027 mennessä.
- Todellinen rakentamis- ja peruskorjaamisaika tiloilla on vuodessa hyvin lyhyt. On huomioitava eläinten hyvinvointiin liittyvät asiat, esim. tiineys ja penikointiaika, jolloin tilalla ei voi tehdä häiritseviä rakennustöitä. Tämä tarkoittaa sitä, että vuodessa rakentamiseen ja kunnostamiseen käytettävä aika on noin kolme kuukautta (ei yhtäjaksoisesti).
- Luonnoksen mukaan investointeja tulee tiloille säännöllisesti, kolmen, viiden, kymmenen ja viidentoista vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta. Elinkeino ja tuottajat sitoutuvat investointeihin ja kehittämiseen.
- Tilan maksimitäytön aikaan/kun tilalla on maksimimäärä eläimiä, häkkien vaihtaminen on mahdotonta. Tämä aika on vuodesta 5 kk.
- Materiaalien saatavuus aiheuttaa ongelmia. Valmistajia on Suomessa vain yksi, ja tilausajat ovat pitkiä (tämä nousi esille myös bioturva-asetuksen lintuverkotuksen toteuttamisessa). Metalliverkkojen (erikoisverkko turkisalalle; muovipinnoitettu metalliverkko) saatavuus maailmalta on ongelma.
- Tanskassa oli turkisanalan erikoistuotteiden valmistajia paljon, mutta Tanskan hallituksen koronapäätöksen myötä nämä eivät ole enää markkinoilla, jolloin tarvittavien erikoistuotteiden ja -rakenteiden hankinta on vaikeutunut.
- Viimeisin häkkiuudistus päättyi 2011. Nykyisillä hyväkuntoisilla häkeillä on runsaasti käyttöikä jäljellä.

- Putkien ja vetäytymissuojan osalta on hyvä olla lisää tutkimusta. Kukaan ei tällä hetkellä tiedä, miten nämä tulee toteuttaa, jotta rakenteet ovat eläimille turvallisia.
- Liite 2:
 - Kohta 1.3: Esitämme, että kahden ketun tai suomensupin tilavaatimukseksi kirjataan 1,6 m². Nyt tämä puuttuu kokonaan pohjaehdotuksesta kokonaan ja jää epäselväksi.
- Liite 3:
 - FIFUR kannattaa sitä, että suomensupin kasvatukselle on omat säädöksensä
 - Kohta 2.4: FIFUR kannattaa esitystä suomensupin talvihorrostamisen mahdollistamisesta.

Toivomme, että esiin tuomamme näkökulmat otetaan huomioon asetuksen valmistelussa. FIFUR pitää tärkeänä, että asetus etenee ja pysyy aikataulussa niin, että uusi asetus astuisi voimaan vuoden 2026 alusta.

Vantaalla 18.8.2025

Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton FIFURin puolesta

Marja Tiura
Marja Tiura
Toiminnanjohtaja

Johanna Korpela
Johanna Korpela
eläinlääkäri